

ДО
УСТАВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА – СКОПЈЕ

Врз основа на член 50 став 3 од Уставот на Република Македонија и член 12 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија,, број 70/1992), поднесуваме

И Н И Ц И Ј А Т И В А

1. ЗА ПОВЕДУВАЊЕ постапка за оценување на уставноста на:

- членот 1 од Законот за изменување и дополнување на ЗРО (Службен весник бр. 20/2015) и членовите 8 и 10 став 3 од Законот за изменување и дополнување на ЗРО (Службен весник бр. 113/2014);
- член 1 став 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (Службен весник бр. 113/2014) и членовите 1, 2, 3 став 1 член 1, 4, 9 и 11 од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (Службен весник бр. 20/2015);
- член 1 и 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување (Службен весник бр. 20/2015) и член 3 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиско и инвалидско осигурување (Службен весник бр. 113/2014);
- член 1 од Законот за дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност (Службен весник на РМ број 113/2014);
- член 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за здравственото осигурување (Службен весник на РМ, број 20/2015)

I. ПРЕГЛЕД НА СОДРЖИНАТА НА ОСПОРЕНИТЕ ОДРЕДБИ

2. Со оспорените одредби на осумте закони објавени во Службен весник на РМ број 113/2014 и 20/2015, се воведува нова категорија обврзници за плаќање придонеси од задолжителното социјално осигурување, и обврска за пресметка и уплата на придонеси за договори на дело, авторски договори и други договори кои ги потпишуваат невработените лица, а со кои е предвиден надоместок повисок од минималната плата за невработените лица (регулирано во погоренаведените одредби чија уставност се оспорува со оваа иницијатива). Со оспорените одредби се воведува обврска за плаќање придонеси од задолжителното социјално осигурување, и обврска за пресметка и уплата на придонеси за лицата кои покрај примањата од работен однос, самовработување или пензија, остваруваат и приходи од извршување физичка и/или интелектуална работа, врз основа на еден или повеќе договори за дело и/или авторски договори или други договори со кои е определен надоместок за извршената работа, доколку вкупниот нето износ на приходите по тој основ е повисок од износот на просечната нето плата за претходната година објавена од Државниот завод за статистика. Понатаму, спорните одредби воведува обврска за плаќање придонеси од задолжителното социјално осигурување, и обврска за пресметка и уплата на придонеси за лице во работен однос кое

остварува приходи од извршување физичка и/или интелектуална работа, врз основа на еден или повеќе договори за дело и/или авторски договори или други договори со кои е определен надоместок за извршена работа со работодавачот кај кој е во работен однос или со други правни лица кои имаат сопственичка, организациска или управувачка поврзаност со работодавачот. Според оспорените одредби невработените лица кои ќе примат надоместок повисок од минималната плата во текот на месецот, нема да се запишуваат во евиденцијата на Агенцијата за вработување (Закон за изменување и дополнување на Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност, член 1, Службен весник на РМ број 113/2014).

3. Исто така, за разлика од придонесите за пензиите кои се плаќаат во врска со примања од работен однос и кои одат и во првиот – задолжителен (државен) столб/фонд и во приватните фондови, овие придонеси ќе се слеваат исклучиво во државниот столб/фонд, исто така утврдено во оспорените одредби од Законите за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжителното социјално осигурување. Ова повлекува различни права, можности и обврски за оние кои плаќаат придонеси врз основ на работен однос и оние кои придонесуваат врз основ на овие договори.

II. ЦЕЛТА НА ЗАКОНОДАВЕЦОТ

4. Според предлог – законите доставени од предлагачите на овие пакет – измени во текот на месец јули 2014, Министерството за финансии и Министерството за труд и социјална политика, како и според дискусиите во матичните собраниски тела и на седницата на Собранието, а подоцна потврдени и преку низа изјави за медиумите, целта на предлагачот и на законодавецот е да се намали бројот на де факто работни односи кои де јуре се засновани на договор за дело, авторски или друг договор и да се прошири опсегот на (вработени) лица кои ќе имаат социјално осигурување. Имено, во извештајот од работата на Комисијата за финансирање и буџет одржана на 23.07.2014 г. како матично тело кое ги разгледуваше измените и дополнувањата на Законот за задолжително социјално осигурување, а од кои произлегоа измените и дополнувањата на другите четири погоренаведени закони, стои:

5. “Се изнесе дека предложените измени и дополнувања се прифатливи бидејќи се во интерес на лицата кои во изминатиот период беа вработени и извршуваа физичка работа или интелектуални услуги по договор на дело или пак со авторски договор. [...] Целта е да се обезбеди рамноправна положба на сите учесници на пазарот на трудот, бидејќи сите вработени лица ќе имаат еднакви обврски по основ на плаќање на придонеси од задолжително социјално осигурување, односно работодавачите ќе треба и на овие лица да им пресметуваат и плаќаат придонеси за пензиско и инвалидско осигурување и здравствено осигурување.”

6. Од ова јасно се гледа дека законодавецот погрешно ги изедначува лицата кои извршуваат работи по договор за дело, авторски или друг договор со оние кои се во работен однос, односно погрешно претпоставува дека сите лица кои извршуваат работи врз основ на вакви договори се всушност фиктивно вработени лица. Ова значи дека воведената нова категорија на обврзници се заснова на погрешна претпоставка, што се гледа и од пропуштањето на законодавецот да нормира и/или предвиди многу од поединостите кои се обележја на односите кои настануваат врз основа на договорите за дело, авторските и другите договори, како што се: непостојаност на приходите, различна динамика на исплати која може но и не мора да биде на месечна основа, несигурност на ангажман, можност за раскинување на договорите, можност за уплата на помала сума од првично договорената, ангажирање на одреден број работни денови со договор кој трае неколку месеци па и година или повеќе, итн.

7. Дополнително, во предлогот законите се тврди дека вака ќе се обезбеди рамноправна положба на сите на пазарот на трудот, што повторно е погрешна проценка, бидејќи лицата кои

се опфатени со овие измени само ќе добијат социјално осигурување, но не и други работнички права како што тоа го добиваат лицата од работен однос. Односно, декларираната цел не одговара на мерката која се воведува.

8. Покрај ова, законодавецот воопшто не предвидел дека некои професии (преведувачи и преведувачки, уметници и уметнички, лица ангажирани на конкретни проекти за конкретна работа, изведувачи ангажирани за конкретен настан, итн) во голем дел или целосно се регулираат со вакви договори, а поради природата на работите кои се вршат. Со воведените оспорени одредби, законодавецот не им овозможува еднаков пристап и заштита на овие лица до пензиското осигурување и значително повеќе ги оданочува, а поради причини кои ги изложуваме подолу.

9. Ова се очекува дека ќе резултира со големи проблеми во практиката кои можат да се предвидат уште сега, а кои ги излагаме подолу во иницијативата покрај аргументацијата за нарушувањето на правната сигурност. Дополнително, со бришењето од евиденција на лицата кои ќе примаат надоместок која на месечно ниво ја надминува висината на минималната плата, дополнително им се оневозможува пристап до услугите на Агенцијата за вработување како единствен државен орган надлежен да посредува помеѓу работодавачите и работниците.

10. Со предлог – законите, пак, за измена на Законот за задолжително социјално осигурување; Законот за работните односи; Законот за здравствено осигурување и Законот за пензиско и инвалидско осигурување, поднесени од група пратеници во текот на февруари 2015 година, сите по скратена постапка, се тврди дека целта на измените е да се овозможи олеснување и поголема правичност на нововодената категорија на обврзници. Предлагачот понатаму укажува „Заради истите причини, се предлага да се пропишат одредби со кои ќе се направи разграничување во поглед на обврската за плаќање на придонесите во зависност од тоа дали лицата кои остваруваат приходи од извршување физичка и/или интелектуална работа, врз основа на договор за дело и/или авторски договор или друг договор, приходот го остваруваат како лице кое е во работен однос или е невработено лице, како и во зависност од тоа дали остваруваат приход по основ на договор за дело и/или авторски договор или друг договор кај истиот работодавач...“ (Предлог на закон за измена и дополнување на Законот за задолжително социјално осигурување предложен во февруари 2015, по скратена постапка. Сепак, и покрај наводната цел за поголема правичност, предлагачот не успеал да ги отстрани дискриминаторските одредби оспорени со оваа иницијатива, ниту успеал да ја обезбеди правната сигурност како сегмент на владеењето на правото.

III. АРГУМЕНТАЦИЈА НА ОДРЕДБИТЕ ЧИЈА УСТАВНОСТ СЕ ОСПОРУВА

3.1.1. Закон за изменување и дополнување на Законот за работните односи

11. Според член 1 од Законот за изменување и дополнување на законот за работните односи (Службен весник на РМ 20/2015) во членот 252 ставот (3) се менува и гласи: „Надоместоците за извршената работа од договорите согласно ставовите (1) и (2) на овој член подлежат на плаќање на придонеси од задолжително социјално осигурување согласно со закон.“

12. Според член 8 од Законот за изменување и дополнување на законот за работните односи (Службен весник на РМ 113/2014), во членот 256 став (1) по зборот “однос” запирката се брише и се додаваат зборовите: “и други договори со кој е определен надоместок за извршената работа во износ повисок од износот на минимална плата утврдена со закон.“

13. Додека пак согласно член 10 став 3 од Законот за изменување и дополнување на законот за работните односи (сл. Весник 113/2014), глоба во износ од 2.000 до 3.000 евра во денарска

противвредност ќе му се изрече за прекршок на работодавач – правно лице, ако: не исплаќа придонеси од задолжително социјално осигурување.

14. Поднасловот пред одредбата на членот 252 од ЗРО, гаси: Посебни договори, а членот 252, гласи: „Работодавачот може со определено лице да склучи договор поради вршење работи **КОИ СЕ НАДВОР ОД ДЕЈНОСТА**, а кои имаат за предмет самостојна изработка или поправка на определени предмети, самостојно извршување на определена физичка или интелектуална работа (став 1). Договорот од ставот 1 на овој член може да се склучи и за културно-уметнички работи со лице кое врши културно-уметничка дејност (став 2).” Тоа значи дека овие договори, законодавецот не можел да ги третира како што ги третира договорите за вработување во членовите 28, 28-а и 29 од ЗРО и работодавачот за тоа да плаќа придонес од задолжително социјално осигурување. Ова затоа што овие договори се посебни договори, што се гледа и од самиот назив на поднасловот и тие договори се од облигационите односи, а не од работно-правните односи. Дека е тоа така, произлегува и од општата одредба на членот 619 од Законот за облигационите односи (ЗОО), според која со договор за дело вршителот на работата (претприемач, изведувач на работи) се обврзува да изврши определена работа, како што е изработка или поправка на некој предмет или извршување на некоја физичка или интелектуална работа и слично, а нарачувачот се обврзува за тоа да му плати надомест. Додека пак според член 5 став 1 точка 1 од ЗРО, „работен однос,, е договорен однос меѓу работникот и работодавачот во кој работникот доброволно се вклучува во организираниот процес на работа кај работодавачот, за плата и други примања, лично непрекинато да ја извршува работата според упатствата и под надзор на работодавачот. Овие својства ги немаат посебните договори од членот 252 ставовите 1 и 2 од ЗРО.

15. Понатаму, при одлучувањето за оспорените одредби Судот треба да го има предвид сопственото решение во предметот У.бр 105/2011 (од 8 февруари 2012 година), каде, меѓу другото, Судот утврдува дека “законодавецот има уставна слобода при регулирањето на правните односи да се определи дали одредена проблематика ќе ја уреди во веќе постоечки закон или тоа ќе го направи со нов закон”. Но, Уставниот суд тука нагласува дека “заради можноста од повреда на принципот на владеење на правото **треба да внимава една иста проблематика да не ја уреди на различен начин во два или повеќе закони што се во важност**”. Во овој случај како аргумент дека постапувањето на законодавецот во врска со бесправно изградените објекти било во рамките на Уставот, Уставниот суд го наведува ограниченото времетраење на оспорените одредби, односно дека истите служат за определена цел и прекинуваат да се применуваат по точно определено време. Во тука оспорените одредби тоа не е случај, односно овие одредби не се со ограничено траење. Применувајќи ја линијата на аргументација на Уставниот суд на оспорените одредби од ЗРО, станува збор за една иста материја која е различно уредена во два или повеќе закони, а која не е со ограничено времетраење па затоа, според практиката на Уставниот суд, таа значи и повреда на принципот на владеење на правото.

16. Дополнително, различното регулирање на посебните договори како што се, на пример, договорите за дело и авторските договори, треба да се гледа и низ призма на оспорените одредби од Законот за изменување и дополнување на законот за придонеси од задолжително социјално осигурување. Имено, различното уредување се гледа во тоа што законодавецот ја занемарува слободата што според ЗОО ја имаат страните кои потпишуваат авторски или договори за дело во поглед на периодот за кој се потпишува договорот, деновите за кои ќе се однесува ангажманот и бројот на денови во текот на еден месец, или, пак, број на часови за реализација на задачите во еден месец или во текот на периодот за кој е потпишан договорот. Наспроти ваквата слобода на регулирање на правата и обврските во посебните договори, договорите за вработување содржат прецизно утврдени елементи со кои се регулираат права

и обврски на работникот и работодавачот, вклучително и месечното право на плата и месечниот број на работни саати (член 28 од ЗРО), наспроти месечните обврски на работодавачот за уплата на придонеси. Изедначувањето се прави зашто и во договорите за вработување и во договорите предвидени со оспорените одредби се определува месечна основица за плаќање придонеси (член 4 став 1 во врска со член 6 од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување Службен весник 20/2015).

17. И покрај неможноста за изедначување на посебните договори со договорите за вработување, гледано низ призма на обврските, тие сепак се изедначени преку намалувањето на бруто платата, односно бруто надоместокот заради плаќање придонеси за задолжително пензиско и инвалидско осигурување, придонесот за задолжително здравствено осигурување и персоналниот данок на доход.

18. Посебните договори од членот 252 ставовите 1 и 2 од ЗРО, не можат да се подведат под вработени лица и под поимот работен однос, во смисла на членот 32 ставовите 2, 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, според кои: секому, под еднакви услови, му е достапно секое РАБОТНО МЕСТО, а секој вработен има право на соодветна заработувачка и секој вработен има право на платен дневен, неделен и годишен одмор. Од овие права вработените не можат да се откажат.

19. Наспроти изедначените обврски на лицата ангажирани со посебни договори и лицата со регулиран работен однос преку договор за вработување, овие лица не ги уживаат истите права кои произлегуваат од работниот однос, како што се правото на плата, правото на платен дневен, неделен и годишен одмор, платено породилно отсуство итн.

20. Оспорените одредби и нивната спротивност со членот 32 од Уставот треба да се гледаат и во врска со членот 1 од Законот измена и дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност (Службен весник на РМ бр. 113/2014), според кој невработените лица се бришат од евиденцијата на Агенцијата за вработување во времето за кое има склучено некој од посебните договори. Во оваа смисла, лицата кои имаат склучено некој од посебните договори не се вработени ниту во смисла на Уставот ниту во смисла на ЗРО, не се водат во регистрите на Агенцијата за вработување, преку кој регистар на лицата им се олеснува пристапот до работа, со што во моментот на важечки посебен договор тие ниту имаат пристап до работа, ниту ги уживаат правата од вработување.

21. И покрај прокламираната цел на законодавецот за обезбедување рамноправна положба на сите учесници на пазарот на трудот (види параграф 5), тој, сепак, невработените лицата кои остваруваат приход преку некој од посебните договори ги става во понеповолна положба поради неможноста да ги уживаат правата кои произлегуваат од работниот однос. Декларативноста на целта на законодавецот се огледа и во тоа што тој не предвидел инструменти за самовработување на лицата кои остваруваат приход од договори на дело, авторски или друг вид договор, а кои не се во работен однос.

22. Понатаму, прокламираното уставно начело на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите значи обврска за законодавецот во законите да утврдува исти услови под кои граѓаните ќе ги остваруваат своите слободи, права и должности, без при тоа да прави разлика меѓу нив по основ на полот, расата, бојата на кожата, националното и **социјалното потекло**, политичкото и верското уверување; **имотната и општествената положба**. Принципот „сите граѓани се еднакви пред Уставот и законите,“ посебно го обврзува законодавецот со забрана во законите да внесува одредби со кои се прави разлика меѓу луѓето, како и обврска за

органицте, органицациите и другите субјекти при примената на Уставот и законите, примената да ја вршат еднакво спрема сите граѓани, што значи во исти случаи да донесуваат исти одлуки, а не како, во случајот, со оспорените законски одредби.

23. При одлучувањето Судот треба да го има предвид сопственото решение во случајот У.бр 18/2012 (од 12 септември 2012 година), каде, меѓу другото, Уставниот суд утврдил дека: “Уставот го прокламира и принципот на право на граѓаните на **социјална сигурност и социјално осигурување** кое се уредува со закон и колективен договор. Уставот предвидува и обврска на државата да обезбеди социјална заштита и социјална сигурност на граѓаните, а која се остварува врз основа на начелото на социјална правичност, што укажува на остварувањето на социјалниот карактер на државата. Видовите на правата, обемот, начинот на стекнување и користење на правата Уставот го резервирал да го уреди законодавната власт, што значи **Уставот утврдил обврска за нивно законско уредување. Според тоа, нормативната функција на државата во уредувањето како на правата од работен однос, така и на правата од социјалното осигурување со Уставот не е димензионирана, меѓутоа, со законите мора да бидат утврдени такви односи кои еднакво ќе се однесуваат на сите граѓани, односно на сите вработени или невработени лица.** Притоа, државата е должна, зависно од материјалните можности во уредувањето на правата на граѓаните во прв ред да поаѓа од уставните гаранции за еднаквоста на граѓаните во остварувањето на правата од работен однос и социјалното осигурување. [...] Имајќи го предвид наведеното, **неспорно е дека законодавецот извршил одредени промени во режимот на користење на правата по основ на невработеност,** намалувајќи го периодот за лица кои имаат едно од утврдените социјални права, што според Судот **е во рамките на уставното овластување на законодавецот да го определува нивото на социјалната сигурност на граѓаните и да ги определува правата од социјалното осигурување и нивниот обем,** во согласност со општествено економските услови во Републиката, а што се изразува преку донесување на нова законска регулатива или со одредени изменувања и дополнувања на постојната законска регулатива во сферата на социјалното осигурување на граѓаните.”

24. Во овој случај, Уставниот суд нашол дека не е прекршено правото на еднаквост, а бидејќи воведените одредби се применувале подеднакво на сите. Но, тоа не е случај со оспорените одредби кои не се применуваат еднакво на сите лица кои примаат надоместок врз основа на погоренаведените договори. Поради тоа, а **применувајќи ја логиката на судот од погоренаведениот случај, јасно е дека оспорените одредби го кршат правото на еднаквост.**

25. Покрај ова, законодавецот дополнително го уредил правото на еднаквост во посебен закон од 2010 година - Законот за спречување и заштита од дискриминација (ЗСЗД). Со овој закон се предвидува забрана на повеќе форми на дискриминација, помеѓу кои и директната, индиректната и повеќекратната дискриминација. Оваа забрана важи и за физички и за правни лица, и во јавниот и приватниот сектор, во областите, меѓу другите, работа и работни односи, и социјална сигурност, вклучувајќи го и подрачјето на социјална заштита, пензиско и инвалидско осигурување, здравствено осигурување и здравствена заштита. Основи за заштита од дискриминација се, меѓу другите, личен или општествен статус, социјален статус, и имотен статус, припадност на маргинализирана група, и друг статус предвиден со закон и ратификуван меѓународен договор. Во главата III, членови 13, 14 и 15, ЗСЗД предвидува исклучоци, односно нееднаков третман кој нема да се смета за дискриминација. Одредба на ЗСЗД која е релевантна при читањето на исклучоците за областа работни односи, на која му припаѓа ЗРО, е членот 15 според кој законодавецот предвидел дека нема да се сметаат за дискриминација “мерките кои се предвидуваат со закон за поттикнување на вработувањето”. Но, мерката која се воведува со оспорените измени не може да се смета за мерка за поттикнување на вработувањето бидејќи, и покрај тоа што ќе плаќаат придонеси, овие лица нема да се сметаат за лица во работен однос и односот кој се воспоставува со посебните договори не резултира со нивно вработување туку само со статус на осигуреници, како што беше погоре појаснето.

Значи, овој исклучок не може да се примени на тука оспорените одредби со кои несомнено се воведува нееднаков третман, а бидејќи очигледно со ЗСЗД законодавецот не предвидел исклучоци кои би можеле да се применат на истите. Дотолку повеќе, со членот 4 од ЗСЗД, законодавецот предвидел дека забраната на дискриминација се однесува и на сферата социјална сигурност, вклучувајќи го и подрачјето на социјална заштита, пензиско и инвалидско осигурување, здравствено осигурување и здравствена заштита. Поради тоа, на овие одредби треба да се примени генералниот тест кој го воведува ЗСЗД, односно дека во случај на постоење на нееднаков третман, потребно е да се оцени дали овој третман цели кон легитимна цел, и дали третманот и неговиот ефект се соодветни, неопходни и пропорционални, односно дали за истиот постои објективно и разумно оправдување. **Овие услови мора да бидат кумулативно исполнети.** Истото ова го применува и Европскиот суд за човекови права при разгледувањето на случаи на потенцијална дискриминација врз основа на членот 14 или пак Протоколот 12, како и Комитетот за човекови права на ООН и Судот на правдата на Европската унија.

26. Ако се разгледува декларираната цел на законодавецот со овие измени, а таа е да се намали бројот на лица кои се de facto вработени, а de jure се ангажирани со други договори (со што тие немаат социјално осигурување) и да се зголеми бројот на лица кои ќе имаат социјално осигурување, може да се смета дека истата е легитимна. Покрај ова, претходната практика на Уставниот суд јасно кажува дека државата има право да донесува онаква социјална политика каква што смета дека одговара на општествено-економските услови, **но без притоа да го прекрши правото на еднаквост**, а како што видовме од погоре-цитираниот случај У.бр 18/2012 (од 12 септември 2012 година).

27. Поради ова, потребно е да се премине на вториот дел од тестот, односно разгледување дали нееднаквиот третман и неговиот ефект се соодветни, неопходни и пропорционални, односно дали за истиот постои објективно и разумно оправдување. Но, мерката која се воведува со оспорените измени **не е соодветна**, а бидејќи иако таа цели кон обезбедување на социјално осигурување на поголем број на лица, предвидува социјално осигурување и за лица кои веќе го имаат истото врз основа на заснован работен однос. Таа исто така не е соодветна бидејќи нема да го реши проблемот - фиктивните договори, а бидејќи таа не стимулира вработување на овие лица, туку само предвидува нивно социјално осигурување што се две различни работи. Покрај ова, може да се очекува дека ќе се создадат и нови проблеми (на пример, раскинување на договорите за вработување и нивна замена со некои од посебните договори, со што работодавецот нема да треба да ги гарантира правата кои произлегуваат од работниот однос). Оваа мерка **непропорционално** повеќе ќе погоди определени групи по однос на личен или општествен статус, социјален статус, и имотен статус, а и ќе ги изложи на значително поголеми давачки. Истата ќе резултира со генерирање на дополнителна нееднаквост и социјално исклучување, а може да се очекува да резултира и со зголемување на стапката на сиромаштија.

28. Дополнително, имајќи ја предвид истата оваа цел, **не може да се каже дека таа не можела да биде остварена со други мерки кои не би резултирале со ваква нееднаквост во третманот.** Имено, по Законот за работни односи веќе постојат вакви одредби, и тоа: постои ограничена можност за склучување на договорите кои ги опфаќаат законските измени за хонорарците, и тоа за работи “кои се надвор од дејноста на работодавачот, а кои имаат за предмет самостојна изработка или поправка на определени предмети, самостојно извршување на определена физичка или интелектуална работа, и за културно-уметнички работи со лице кое врши културно-уметничка дејност”, а постојат и инспекциски механизми кои треба да ги откријат и санкционираат прикриените работни односи. Значи, државата веќе има предвидени и воспоставени механизми за справување со овој проблем, односно за постигнување на дел од декларираната цел. Со тоа, воведените мерки со законските измени **не може да се сметаат за неопходни и соодветни.** Може да се заклучи дека **не постои објективно и разумно**

оправдување за нееднаквиот третман кој е воведен со законските измени, што според важечкото право во државата, е еднакво на дискриминација.

29. Понатаму, според член 8 од Законот за изменување и дополнување на Законот за работните односи, во член 256 став 1 по зборот „однос“, запирката се брише и се додаваат зборовите: „и други договори со кој е определен надоместок за извршената работа во износ повисок од износот на минимална плата утврдена со закон.“, Одредбата на член 256 се однесува на надзорот од страна на инспекцијата на трудот.

30. Меѓутоа, од оспорената одредба, не може да се разбере на кои други договори се мисли. Тоа значи, дека оспорената одредба не е јасна, прецизна и разбирлива, и остава можност за различно толкување и нејзина различна примена, што претставува повреда на правната сигурност на граѓаните, како елемент на владеењето на правото од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

31. Според сè што е погоре наведено, оспорените одредби на членовите 1 од Законот за изменување и дополнување на ЗРО (Службен весник бр. 20/2015) и членовите 8 и 10 став 3 од Законот за изменување и дополнување на ЗРО (Службен весник бр. 113/2014), не се во согласност со темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија: владеењето на правото од член 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 32 ставовите 1, 2, 3 и 4 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

3.1.2. Закон за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување

32. Согласно член 1 став 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (Службен весник бр. 113/2014), во членот 4 по точката 16 се додаваат две нови точки 17 и 18 кои гласат: 17. „брuto надоместок утврден во договор за дело или друг договор“ претставува збир на нето надоместокот, придонесот за задолжително пензиско и инвалидско осигурување, придонесот за задолжително здравствено осигурување и персонален данок на доход и 18. „брuto надоместок утврден во авторски договор“ претставува збир на нето надоместокот, придонесот за задолжително пензиско и инвалидско осигурување, придонесот за задолжително здравствено осигурување и персоналниот данок на доход. Бруто износот на надоместокот се добива по претходно намалување за признатите трошоци утврдени во Законот за персоналниот данок на доход“.

33. Согласно член 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (Службен весник бр. 20/2015), во членот 7 став (1) точката 13) се менува и гласи:

„лице кое покрај примања од работен однос, самовработување или пензија, остварува и приходи од извршување физичка и/или интелектуална работа, врз основа на еден или повеќе договори за дело и/или авторски договори или други договори со кои е определен надоместок за извршената работа, доколку вкупниот нето износ на приходите по тој основ е повисок од износот на просечната нето плата за претходната година објавена од Државен завод за статистика“. По точка 13) се додаваат две нови точки 14) и 15) кои гласат:

„14) лице во работен однос кое остварува приходи од извршување физичка и/или интелектуална работа, врз основа на еден или повеќе договори за дело и/или авторски договори или други договори со кои е определен надоместок за извршената работа со работодавач кај кој е во работен однос или со други правни лица кои имаат сопственичка, организациска или управувачка поврзаност со работодавачот и

15) лице кое остварува приходи од извршување физичка и/или интелектуална работа, врз основа на еден или повеќе договори за дело и/или авторски договори или други договори со кои е определен надоместок за извршената работа, доколку вкупниот нето износ на приходите по тој основ е повисок од износот на минималната плата утврдена со закон“. Ставот (4) се брише.

34. Согласно член 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (Службен весник бр. 20/2015), во членот 10 став (1) точката 16 се менува и гласи:

„лице кое покрај примања од работен однос, самовработување или пензија, остварува и приходи од извршување физичка и/или интелектуална работа, врз основа на еден или повеќе договори за дело и/или авторски договори или други договори со кои е определен надоместок за извршената работа, доколку вкупниот нето износ на приходите по тој основ е повисок од износот на просечната нето плата за претходната година објавена од Државен завод за статистика“. По точката 16) се додаваат две нови точки 17) и 18) кои гласат:

„17) лице во работен однос кое остварува приходи од извршување физичка и/или интелектуална работа, врз основа на еден или повеќе договори за дело и/или авторски договори или други договори со кои е определен надоместок за извршената работа со работодавач кај кој е во работен однос или со други правни лица кои имаат сопственичка, организациска или управувачка поврзаност со работодавачот.

18) лице кое остварува приходи од извршување физичка и/или интелектуална работа, врз основа на еден или повеќе договори за дело и/или авторски договори или други договори со кои е определен надоместок за извршената работа, доколку вкупниот нето износ на приходите по тој основ е повисок од износот на минималната плата утврдена со закон“. Ставот (2) се брише.

35. Според член 3 од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (Службен весник бр. 20/2015), Во членот 13 став (1) точката 13) се менува и гласи:

„Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија е обврзник за пресметка на придонесите за лицата од членот 7 став (1) точки 13 и 15 и членот 10 став (1) точки 16 и 18 од овој закон, а обврзници за уплата на придонесите се лицата сами за себе“.

36. Согласно член 4 од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (Службен весник бр. 20/2015), во членот 14 став 1 точката 15 се менува и гласи:

„износот на разликата меѓу нето надоместокот и минималната плата утврдена со закон, зголемен за придонесот за задолжително пензиско и инвалидско осигурување, придонесот за задолжително здравствено осигурување и персонален данок на доход од договорот за дело, авторскиот договор или друг договор со кој е определен надоместок за извршена работа, за лицата од членот 7 став (1) точка 15 и членот 10 став (1) точка 18 од овој закон.“

По точка 15) се додаваат две нови точки 16) и 17), кои гласат:

„16) износот на разликата меѓу нето надоместокот и просечната нето плата за претходната година објавена од Државен завод за статистика, зголемен за придонесот за задолжително пензиско и инвалидско осигурување, придонесот за задолжително здравствено осигурување и персонален данок на доход од договорот за дело, авторскиот договор или друг договор со кој е определен надоместок за извршена работа, за лицата од членот 7 став (1) точка 13 и членот 10 став (1) точка 16 од овој закон.

17) бруто надоместокот од договор за дело, авторски договор или друг договор со кој е определен надоместок за извршена работа за лицата за кои обврзник за пресметка и уплата на придонесите е правното лице - исплатувач од членот 13 став (1) точка 14 на овој закон“.

Ставот (5) се менува и гласи:

„Лицата кои се обврзници за уплата на придонесите сами за себе, се должни да достават пријава за износот на примениот надоместок по основ на договор за дело и/или авторски договор или друг договор до Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија најдоцна во рок од 5 дена по приемот на надоместокот. Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија по службена должност доставува евиденција до Управата за јавни приходи, Фондот за здравствено осигурување на Македонија и Агенцијата за вработување на Република Македонија. По ставот (5) се додава нов став (6) кој гласи:

„(6) Формата и содржината на пријавата од членот 14 став (5) го пропишува Министерот за финансии.“

37. Согласно член 9 од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (Службен весник бр. 20/2015), Членот 28-г се менува и гласи: „Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на обврзникот од членот 14 став (5) од овој закон доколку не достави пријава за износот на примениот надоместок по основ на договор за дело и/или авторски договор или друг договор до Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија во пропишаниот рок.

38. Согласно член 11 од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (Службен весник бр. 20/2015) одредбите од овој закон се однесуваат за плата, дел од плата, надоместок на плата, друг надоместок и надоместок врз основа на договор за дело и/или авторски договор или друг договор за јануари 2015 година. Рокот за поднесување на пресметките на придонеси за јануари 2015 година е 20-ти февруари 2015 година, а рокот на пристигнатост за плаќање на придонесите е 25-ти февруари 2015 година.

За придонесите платени пред влегување во сила на овој закон, ќе се изврши порамнување согласно одредбите на овој закон.

39. Со оспорените измени практично се внесуваат законските основи за плаќање придонеси за задолжително здравствено осигурување и за задолжително пензиско и инвалидско осигурување за лицата кои остваруваат приходи како резултат на извршена физичка и/или интелектуална работа, врз основа на договор за дело и/или авторски договор или друг договор. Врз основа на овој Закон, понатаму се прават „потребните“ измени во останатите 4 закони што се оспоруваат со оваа иницијатива.

40. Со оспорените одредби се дефинира што значи бруто надоместок утврден во авторско дело, договор на дело или друг вид договор; се предвидуваат лицата кои примаат надоместоци врз основа на споменатите договори како обврзници за плаќање придонеси; се регулира кој е должен да ги пресметува и уплатува придонесите; и се определува основицата за пресметка на придонесите.

41. Правна несигурност создава месечната основица за пресметка и уплата на придонеси (член 4 точките 15, 16 и 17 во врска со член 6 од оспорениот Закон, Службен весник бр. 20/2015). Ако се имаат предвид спецификите на авторските договори и договорите за дело, тогаш ќе стане јасно дека приходите кои се остваруваат како резултат на извршување ангажман од овие договори не содржат задолжителни одредби за исплата која се определува на месечно ниво.

42. Понатаму, несигурност во правниот поредок, а со тоа и нарушување на принципот на владеење на правото, се внесуваат и со одредбите од членот 1, точките 13 и 15 (Службен весник бр. 20/2015), кои ги определува новите категории обврзници и вкупните нето износи (повисок од просечната нето плата за претходната година, односно повисок од минималната

плата) кои, доколку бидат надминати, обврзниците ќе подлежат на плаќање придонеси врз основа на точките 13 и 15. Но, законодавецот ниту во овие точки ниту на друго место во законот нема предвидено дали новововедените обврзници ќе имаат обврска за плаќање придонеси доколку во рамките на еден месец ја надминат оваа сума, или, пак кога кумулирано од претходните месеци сумата ќе биде постигната, односно надмината. Законодавецот единствено ги предвидел оние кои се одговорни да ја извршат уплатата, што не придонесува за појаснување дали износите во членот 1, точките 13 и 15 (Службен весник бр. 20/2015) се однесуваат на период од еден календарски месец или не.

43. Законодавецот усвоил особено непрецизна норма кога во член 1 (Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, Службен весник бр. 20/2015) предвидел одредба во која, меѓу другото, стои „... или со други правни лица кои имаат сопственичка, организациска или управувачка поврзаност со работодавачот“. Нормата е непрецизна затоа што законодавецот никаде не предвидел **што се подразбира под сопственичка, организациска или управувачка поврзаност со работодавачот** ниту упатил на друг закон каде граѓанинот би можел да разбере што подразбираат овие норми.

44. При одлучувањето за повредата на принципот на владеењето на правото во оспорените Закони, Уставниот суд треба да го има предвид сопственото дефинирање на правната сигурност и владеењето на правото дадени во Одлуката У. бр. 104/2012 („Службен весник на Република Македонија“ бр.80/2012). Според судот „... оспорениот член внесува огромна доза **правна несигурност и е во спротивност со принципот на уставноста и законитоста, кој го обврзува законодавецот да конципира прецизни, недвосмислени и јасни норми, бидејќи само таквите правни норми можат да претставуваат солидна основа за постапување од страна на државните органи, што значи дека само јасните и прецизните норми ја гарантираат правната сигурност на граѓаните како составен дел на принципот на владеењето на правото. Владеењето на правото, подразбира доследна примена на законските прописи, кои треба да се општи, точно одредени и недвосмислени формулирани правила**

45. Дополнително, законодавецот предвидел обврска за пресметка и уплата на придонесите (член 3, Службен весник бр. 20/2015), но не предвидел за кои период обврзникот ќе биде осигуран и ќе ги ужива правата кои произлегуваат од задолжителното социјално осигурување. Односно, нејасно е дали осигуреникот ќе ги ужива правата, на пример од здравствено осигурување, откако осигуреникот ќе го добие надоместокот (член 4 став 3, Службен весник бр. 20/2015) и на кој период ќе биде осигуран, особено ако се има предвид дека надоместокот може да се однесува и на договор чија важност е помината.

46. При оценувањето на уставноста на оспорените членови со кои се повредува принципот на владеење на правото и правната сигурност како елемент на ова начело, Судот треба да ги земе предвид и аргументите дадени погоре во оваа иницијатива (параграф 15).

47. Понатаму, Судот треба да ја има предвид нееднаквата положба во која се ставаат невработените лица кои како резултат на остварени приходи врз основа на авторски или друг договор или договор за дело стануваат обврзници за плаќање придонеси за задолжително здравствено и пензиско и инвалидско осигурување, а наспроти ваквите обврски не се стекнуваат со права кои произлегуваат од работните односи, а кои права им се гарантирани на обврзниците кои со сопствени заработени средства обезбедуваат финансии за функционирање на задолжителното социјално осигурување. При оценувањето на уставноста на овие одредби низ призма на повреда на членот 9 од Уставот, Судот треба да ги земе предвид и аргументите дадени погоре во оваа иницијатива (од параграф 22 до параграф 28).

48. Дополнително, наведените законски одредби немаат уставна основа затоа што на обврзникот за уплата на придонеси, односно, изведувачот на работата, не може со закон да му се востановуваат вакви обврски (оспорениот член 3 став 1, член 4 став 3 со кои се менува ставот 5 од Законот). Имено, ваква обврска за контрола на работењето на правните и физичките лица, како и обврската на почитување и исполнување на предвидените законски обврски за уплата на придонесите, може да ја вршат само надлежните државни институции, односно, нејзините надлежни инспекциски органи, но во никој случај, тоа не би можело да падне на товар на граѓанинот за плаќање на придонеси, односно на изведувачот на работите. Воспоставената обврска со Законот значи повреда на уставното начело на владеењето на правото и правната сигурност на граѓаните, бидејќи таквата обврска не е во функција на обезбедување поголема социјална сигурност во сферата на социјалната заштита, а во таа смисла и на начелото на солидарноста. Наметнатата обврска на изведувачот на работите тој самиот да му го доставува посебниот договор на Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија и предвидената глоба (член 9 од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, Службен весник бр. 20/2015), доколку тоа не го стори, не е пропорционална и соодветна мерка, затоа што таквата контрола треба да ја вршат надлежните инспекциски органи, а не самиот изведувач на работите како обврзник за плаќање на придонеси. При одлучувањето Судот треба да ја има предвид сопствената одлука У. број 233/2008 од 06.05.2009 година. Во конкретниов случај, Судот оцени дека обврските на работникот, односно обврзникот за плаќање на придонеси, да ја извести Управата за јавни приходи во случај кога работодавачот, односно обврзникот за пресметка и уплата на придонесите не извршил уплата на придонесите, не е во согласност со Уставот на Република Македонија. Ова од причина што на обврзникот за плаќање на придонеси, не може со закон да му се востановуваат вакви обврски. Имено, ваква обврска за контрола во работењето на правните лица, како и обврската на почитување и исполнување на предвидените законски обврски за уплата на придонесите, може да ја вршат само надлежните државни институции, односно директно Управата за јавни приходи, нејзините надлежни инспекциски органи, како и дополнително институциите за социјално осигурување, но во никој случај, тоа не би можело да падне на товар на работникот, односно на обврзникот за плаќање на придонеси.

49. Член 11 од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (Службен весник бр. 20/2015) има повратно дејство затоа што не секој аспект од Законот е поповолен за граѓаните, што претставува услов без кој ниту еден закон не може да има повратно дејство. Со овој закон се врши измена на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (Службен весник бр. 113/2014) според кои во 2014 година се предвидоа задолжителни придонеси за социјално осигурување за лицата кои како резултат на договори на дело, авторски договори и други договори примиле надоместок повисок од минималната плата. Понатаму, **Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување од 2014 година не се однесуваше на пензионерите ниту на лицата во работен однос кое остварува приходи од извршување физичка и/или интелектуална работа, врз основа на еден или повеќе договори за дело и/или авторски договори или други договори со кои е определен надоместок за извршената работа со работодавач кај кој е во работен однос или со други правни лица кои имаат сопственичка, организациска или управувачка поврзаност со работодавачот.** За овие групи лица, Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (Службен весник бр. 20/2015) има ретроактивно дејство, зашто членот 11 предвидува обврски за лица кои не биле опфатени пред измените на оспорениот Закон, а предвидува примената на законот да се однесува на правни дејствија кој настанале пред неговото стапување на сила. Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (Службен весник бр. 20/2015) **стапи на сила на 12**

февруари, а членот 11 на оспорениот Закон се однесува и на плата, дел од плата, надоместок на плата, друг надоместок и надоместок врз основа на договор за дело и/или авторски договор или друг **договор за јануари 2015 година**. Според ова, членот 11 не се во согласност со членот 52 став 4 од Уставот на РМ

50. Според сè што е погоре наведено, оспорената одредба од член 1 став 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (Службен весник бр. 113/2014) и одредби на членовите 1, 2, 3 став 1, член 4, 9 и 11 Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (Службен весник бр. 20/2015), не се во согласност со темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија: владеењето на правото од член 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 51 и член 52 став 4 од Уставот на Република Македонија.

3.1.3. Закон за изменување и дополнување на Законот за пензиско и инвалидско осигурување

51. Според член 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиско и инвалидско осигурување (Службен весник бр. 20/2015), во членот 11 став (1) точката 15) се менува и гласи: „лице кое остварува приходи од извршување физичка и/или интелектуална работа, врз основа на еден или повеќе договори за дело и/или авторски договори или други договори со кои е определен надоместок за извршената работа, доколку вкупниот нето износ на приходите по тој основ е повисок од износот на минималната плата утврдена со закон“.

52. Според член 3 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиско и инвалидско осигурување (Службен весник бр. 113/2014), во членот член 3 во член 118 во ставот (1) зборовите: „и 14“ се заменуваат со зборовите: „14 и 15“ и според член 4, во член 119 во ставот (1) зборовите: „и 14“ се заменуваат со зборовите: „14 и 15“.

53. Според член 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиско и инвалидско осигурување (Службен весник бр. 20/2015), Во членот 120 по ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:

„(4) Осигуреникот кој плаќа придонес во вториот пензиски столб, има индивидуална сметка и е член во задолжителен пензиски фонд, не плаќа придонес во вториот пензиски столб на надоместокот од извршување физичка и/или интелектуална работа, врз основа договор за дело и/или авторски договори или други договори со кои е определен надоместок за извршената работа.“

54. Со одредбите се воведува нееднаквост по однос на должината на работниот ангажман и пензискиот стаж кој лицата ќе го добијат. Имено, со измените се воведува можност лица кои реално нема да работат цела година, но ќе имаат договор кој трае цела година, да добијат една година пензиски стаж. Во поддршка на оценката на неуставноста на одредбите, Судот треба да го земе предвид изложеното во параграф 16.

55. Со оглед на начинот на кој се предвидува да се врши пресметката и уплатата на придонесите, како и каде ќе се врши истата, овие измени се во спротивност и со членот 9 од Уставот, како и со ЗСЗД (сумарен предлог на опсегот на заштита на овој закон е даден погоре).

56. Исто така, важно е да се напомене дека, за разлика од придонесите за пензиско осигурување кои лицата може да ги исплаќаат и во приватните фондови, за лицата кои ќе бидат осигурани по основа на тука оспорените измени таа опција не е предвидена, и нивните средства ќе одат исклучиво во државниот фонд. Со ова, тие се доведуваат дополнително во нееднаква положба со лицата за кои се плаќаат придонеси врз основа на договор од работен

однос. Судот треба да ја има предвид нееднаквата положба во која се ставаат невработените лица кои како резултат на остварени приходи врз основа на авторски или друг договор или договор за дело стануваат обврзници за плаќање придонеси за задолжително пензиско и инвалидско осигурување, а наспроти ваквите обврски не се стекнуваат со права кои произлегуваат од работните односи.

57. При оценувањето на уставноста на овие одредби низ призма на повреда на членот 9 од Уставот, Судот треба да ги земе предвид и аргументите дадени погоре во оваа иницијатива (од параграф 22 до параграф 28).

58. Според сè што е погоре наведено, оспорените одредби на членовите 1 и 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување (Службен весник бр. 20/2015) и член 3 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиско и инвалидско осигурување (Службен весник бр. 113/2014) не се во согласност со темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија: владеењето на правото од член 8 став 1 алинеја 3, член 9, и член 51 од Уставот на Република Македонија.

3.1.4. Закон за изменување и дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност

59. Според член 1 од Законот за дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност (Службен весник на РМ број 113/2014), во членот 53 по ставот 5 се додава нов став 6, кој гласи: „Невработено лице или друго лице кое што бара работа не може да биде евидентирано во регистрите доколку има склучено договор за дело, авторски договор или друг договор за кој се плаќаат придонеси од задолжително социјално осигурување согласно со закон за период за кој е склучен договорот.,,

60. Ова ново законско дополнување, нема уставна основа, затоа што склучениот договор за дело, авторскиот договор или друг договор, немаат својство на договорите за вработување во смисла на членовите 28, 28-а и 29 од ЗРО. Со оспорените законски одредби се загрозува гарантираното уставно право на работа од членот 32 став 1 од Уставот, затоа што невработеното лице или друго лице кое бара работа не може да биде евидентирано во регистрите, иако таквото лице, не е во редовен работен однос, нема работно место, нема право на редовна плата, туку само надомест, нема право на платен дневен, неделен и годишен одмор. На овој начин уставното право на работа се ограничува односно суспендира, што не е во согласност и со одредбите на член 54 ставовите 1 и 3 од Уставот. Во прилог на оваа аргументација Судот треба да ја има предвид аргументацијата дадена во параграф 20 од оваа иницијатива.

61. Дополнително, во член 47 од овој закон стои дека Агенцијата води евиденција заради “задоволување на потребите на работодавачите од **работници, вработувањето на невработените лица** и остварувањето на правата по основа на невработеност, во согласност со овој закон и Законот за евиденција во областа на трудот” и ги наведува, меѓу другото, невработените лица, другите лица кои бараат работа, и корисниците на паричен надоместок по основа на невработеност. Покрај ова, очигледно е дека постои можност за евидентирање лица според законот во Агенцијата, а кое истовремено нема да резултира со користење на правата од невработеност како што се паричен надоместок или социјално осигурување а кој нема да ги лиши од можноста да бараат работа преку Агенцијата за вработување, а бидејќи станува збор за невработени лица, односно лица кои немаат права кои произлегуваат од работен однос.

62. При одлучувањето за основаноста на овој дел од Иницијативата, предлагаме да се има предвид и тоа дека Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност од неговото донесување 1997 година до денес е менуван и дополнуван 19 пати и донесени се повеќе укинувачки и поништувачки одлуки од Уставниот суд на Република Македонија, што остава можност за различно толкување и различна негова примена, што претставува повреда на правната сигурност на граѓаните, како елемент на владеењето на правото од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

63. Според тоа, Законот за дополнување на Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност, не е во согласност со член 8 став 1 алинеите 1 и 3, член 32 ставовите 1 и 2, член 51 и член 54 ставовите 1 и 3 од Уставот.

3.1.5. Закон за изменување и дополнување на Законот за здравственото осигурување

64. Според член 1 од Законот за измена и дополнување на Законот за здравственото осигурување (Службен весник на РМ, број 20/2015), во член 5 став 1 точката 1-б, се менува и гласи:

„лице кое остварува приходи од извршување физичка и/или интелектуална работа, врз основа на еден или повеќе договори за дело и/или авторски договори или друг договор со кој е определен надоместок за извршената работа, доколку вкупниот нето износ на приходите по тој основ е повисок од износот на минималната плата утврдена со закон;“,,

65. Лицето кое остварува приходи само од ВРЕМЕНО извршување физичка или интелектуална работа врз основа на договор за дело или авторски договор или друг договор со кој е определен надоместок за извршена работа кој во нето износ е повисок од износот на минималната плата, не може да се подведе под вработено лице согласно членот 32 ставовите 2, 3 и 4 од Уставот, затоа што тоа лице, нема свое работно место, плата, право на платен дневен, неделен и годишен одмор.

66. Аргументите изнесени во параграф 45 Судот треба да ги земе предвид при оценката на уставноста на оспорените одредби од Законот за измена и дополнување на Законот за здравственото осигурување.

67. При оценувањето на уставноста на овие одредби низ призма на повреда на членот 9 од Уставот, Судот треба да ги земе предвид и аргументите дадени погоре во оваа иницијатива (од параграф 22 до параграф 28).

68. При одлучувањето за основаноста на овој дел од Иницијативата, предлагаме да се има предвид дека Законот за здравственото осигурување од неговото донесување во 2000 година до денес, е менуван и дополнуван дури 24 пати, а само во 2014 година 4 пати, што не е во ред од уставно-правен аспект.

69. Од овие причини оспорените одредби на членот 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за здравственото осигурување (Службен весник на РМ, број 20/2015), не се во согласност со член 8 став 1 алинеите 1 и 3, член 9, член 32 ставовите 1, 2, 3 и 4 и член 51 од Уставот.

70. Врз основа на изнесеното, му предлагаме на Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста на: членот 1 од Законот за изменување и дополнување на ЗРО (Службен весник бр. 20/2015) и членовите 8 и 10 став 3 од Законот за изменување и дополнување на ЗРО (Службен весник бр. 113/2014); член 1 став 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално

осигурување (Службен весник бр. 113/2014) и членовите 1, 2, 3 став 1, член 4, 9 и 11 од Законот за изменување и дополнување на Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (Службен весник бр. 20/2015); членовите 1 и 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување (Службен весник бр. 20/2015) и член 3 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиско и инвалидско осигурување (Службен весник бр. 113/2014); член 1 од Законот за дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност (Службен весник на РМ број 113/2014); членот 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за здравственото осигурување (Службен весник на РМ, број 20/2015) и истите да ги поништи.

71. Воедно, предлагаме Уставниот суд на Република Македонија, до донесување на конечна одлука, врз основа на приоритет и итност, согласно член 50 став 1 од Уставот, да донесе **решение за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија** преземени врз основа на оспорените закони и оспорените одредби од наведените закони, **бидејќи со нивното извршување би можеле да настанат тешко отстранливи и ненадоместливи последици. Исто така, предлагаме Уставниот суд да спроведе јавна расправа во согласност со своите деловнички надлежности.**